

Vergaderjaar 2020–2021

24 170

Gehandicaptenbeleid

Nr. 237

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR MEDISCHE ZORG

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 november 2020

In Nederland hebben ruim twee miljoen mensen een auditieve, visuele, lichamelijke, verstandelijke beperking of psychische kwetsbaarheid. De verhalen van Ali, Janita en Ineke, waarmee de tweede voortgangsrapportage van het programma *Onbeperkt meedoen!* in de bijlage van deze brief opent¹, geven deze diverse groep mensen een gezicht. Mensen die zoveel mogelijk zelf de regie over hun leven willen kunnen voeren. Intussen lopen zij op allerlei terreinen tegen zichtbare en onzichtbare drempels aan, waardoor meedoen voor hen niet altijd vanzelfsprekend is. En juist nu, in deze zeer lastige coronatijd, worden deze drempels nog zichtbaarder.

Merkbaar minder drempels in het leven van mensen met een beperking, dat is het doel dat het kabinet met het programma *Onbeperkt meedoen!* nastreeft. Opdat iedereen, mensen met een beperking of chronische ziekte inbegrepen, kan blijven deelnemen aan de samenleving. Bij uitstek ook in deze coronatijd.

Onbeperkt meedoen! gaat over de implementatie van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (hierna: VN-verdrag).

Hoofdpunten van de voortgangsrapportage:

Mede dankzij de inbreng van alle bij het programma betrokken partners, bied ik u deze tweede voortgangsrapportage aan. Er is veel werk verzet en er zijn mooie resultaten geboekt. Maar we realiseren ons goed dat lang niet alle drempels die mensen met een beperking in het dagelijks leven ervaren in de afgelopen periode zijn weggenomen. Daarom blijven we ook ambitieus voor de toekomst.

De hoofdpunten binnen deze rapportage zijn:

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

- De landelijke beweging naar meer en blijvende toegankelijkheid groeit en groeit. We slagen daarin met de inzet van alle partners.
- Op meerdere thema's binnen *Onbeperkt meedoen!* worden en zijn in de afgelopen twee jaar betekenisvolle stappen gezet richting meer toegankelijkheid en inclusie.
- We maken de situatie van mensen met een beperking op een positieve manier zichtbaar en zetten geslaagde voorbeelden van toegankelijkheid in de schijnwerpers. Die aanpak werpt zijn vruchten af en zorgt voor meer bewustwording.
- De inzet van ervaringsdeskundigheid, om tot activiteiten en concrete voorstellen voor meer toegankelijkheid te komen, groeit. Het inzetten van ervaringsdeskundigen blijf ik dan ook actief stimuleren.
- De ambitie en doelstellingen van *Onbeperkt meedoen!* zijn in deze coronatijd nog relevanter. Drempels om mee te doen aan de samenleving zijn nog groter en zichtbaarder. Ik werk sinds het begin van de coronacrisis nauw samen met cliënt- en brancheorganisaties en beroepsverenigingen zodat mensen met een beperking of chronische ziekte kunnen blijven meedoen.
- Het is zaak om de betrokkenheid die is opgebouwd ook de komende jaren vast te houden en op de ingeslagen weg voort te gaan. Als de bewustwording en de positieve beeldvorming verder doorgroeien, wordt een toegankelijke samenleving steeds vanzelfsprekender.
- We zijn goed op weg, maar we zijn er dus nog niet. Samen met alle partners is een blijvende inspanning nodig om het VN-verdrag tot het DNA te laten behoren van alle (mede)overheden, bedrijven en organisaties, bij diegenen die verantwoordelijkheid zijn voor de uitvoering ervan.

Ik stuur u deze brief mede namens de Minister en Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media, de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat die op hun beleids-terreinen (mede) inhoudelijke verantwoordelijkheid dragen.

In het vervolg van deze brief schets ik:

- De achtergrond van dit programma;
- Het algemene beeld dat uit de voortgangsrapportage naar voren komt en geef ik een eerste toelichting bij het indicatorenoverzicht dat bij het programma hoort. De indicatoren worden verder per onderdeel in de voortgangsrapportage toegelicht;
- De impact van de coronacrisis op het leven van mensen met een beperking;
- Een vooruitblik op het vervolg van het programma in 2021;
- Tenslotte, mede namens mijn collega-bewindspersonen, een stand van zaken van openstaande moties en toezeggingen op een aantal specifieke onderwerpen gerelateerd aan het VN-verdrag (bijlage).

Achtergrond van Onbeperkt meedoen!

Het programma *Onbeperkt meedoen!* is een vertaling van de kabinetsbrede ambitie en doelstelling voor de implementatie van het VN-verdrag in deze kabinetsperiode. Op 13 juni 2018 heeft uw Kamer dit programma namens het kabinet ontvangen.² De ambitie van het programma is dat mensen met een beperking meer naar eigen wens en vermogen kunnen deelnemen aan de samenleving, net als ieder ander. Het hoofddoel is dat mensen met een beperking merkbaar minder drempels tegenkomen die het meedoen in de weg staan.

² Kamerstuk 24 170, nr. 177

Het Ministerie van VWS heeft, als coördinerend departement, deze tweede voortgangsrapportage in samenwerking met alle deelnemende partijen opgesteld.

De rapportage volgt op de eerste voortgangsrapportage³ en indicatorenmeting⁴ uit 2019. Als bijlage bij de voortgangsrapportage ontvangt u ook een vervolgmeting van de indicatoren.

Algemeen beeld vanuit de voortgangsrapportage en de indicatoren

Onbeperkt meedoen! richt zich op diverse thema's. Denk hierbij aan toegankelijke sportaccommodaties, stembokjes, treinstations en bushaltes; aan de toegankelijkheid van gebouwen en aan passende ondersteuning en goede bejegening op de arbeidsmarkt en in het onderwijs; aan een verbeterde toegang tot zorg en ondersteuning; aan digitale toegang tot begrijpelijke websites en applicaties. De afzonderlijke thema's komen in de voortgangsrapportage ieder voor zich aan bod. Een belangrijke overstijgende conclusie is dat op deze thema's de beweging naar meer toegankelijkheid en inclusie groter is geworden. Dit is bijvoorbeeld terug te zien in het groeiende aantal gemeenten met een lokale aanpak en het aantal bereikte ondernemers. Dit is ook terug te zien in het grote aantal maatschappelijke initiatieven, waarvan in de voortgangsrapportage diverse voorbeelden aan bod komen. Van de invulling van inclusief werkgeverschap in de Foodhall van Breda, de Technische Universiteit Eindhoven als 14^e ondertekenaar van de VN-verklaring in het hoger onderwijs tot en met het toevoegen van audiodescriptie aan de uitzendingen van Wie is de Mol?

Bewustwording en positieve beeldvorming spelen in de uitvoering van dit programma een sleutelrol. In de afgelopen periode is met alle partijen hard gewerkt om mensen met een beperking op een positieve manier zichtbaar te maken en vooroordelen en stereotyperingen tegen te gaan. Die aanpak werpt zijn vruchten af. In de voortgangsrapportage ziet u voorbeelden van ondernomen activiteiten en resultaten op dit gebied terug. Zoals het uitdragen van de boodschap van het VN-verdrag op de Internationale Dag voor Mensen met een Beperking en in de Week van Toegankelijkheid. Omdat deze aanpak aanslaat, is het de komende jaren van belang om blijvend aandacht aan bewustwording en positieve beeldvorming te besteden.

De inzet van ervaringsdeskundigheid draagt bij aan passende oplossingen om de samenleving toegankelijker te maken. En die inzet neemt toe. De Alliantie⁵ levert bijvoorbeeld vanuit *Onbeperkt meedoen!* een bijdrage aan het ondersteunen van die inzet, met trainingen, bijeenkomsten en kennis. De voortgangsrapportage toont u de inzet van ervaringsdeskundigheid bij het realiseren van plannen in de bouw- en vervoersector en de totstandkoming van het SamenSpeelAkkoord. De inzet van ervaringsdeskundigen blijf ik dan ook verder stimuleren, vanuit het oogpunt om het voor meer organisaties en bedrijven vanzelfsprekend en uitvoerbaar te maken om met ervaringsdeskundigen te werken.

In de afgelopen twee jaar zijn op meerdere thema's binnen *Onbeperkt meedoen!* betekenisvolle stappen gezet richting meer toegankelijkheid. In de voortgangsrapportage leest u voorbeelden van die stappen. Zoals een toename van de toegankelijkheid in het openbaar vervoer; investeringen

³ Kamerstuk 24 170, nr. 192

⁴ Kamerstuk 24 170, nr. 201

⁵ De Alliantie van samenwerkende organisaties van mensen met een beperking of chronische ziekte bestaat uit leder(in), Per Saldo, MIND en LFB.

in voorzieningen voor werknemers en werkgevers; en het platform Uniek Sporten⁶ dat een groot aantal mensen aan een passend sportaanbod helpt.

Om de voortgang van het programma *Onbeperkt meedoen!* te monitoren heeft het RIVM in 2019 in samenwerking met diverse kennisinstellingen⁷ en bronhouders⁸ een eerste meting van de indicatoren van het programma opgeleverd.⁹ Met deze indicatorenmeting zijn vorig jaar voor het eerst sinds de ratificatie van het VN-verdrag cijfers over bewegingen naar meer toegankelijkheid en inclusie op diverse thema's van het VN-verdrag bijeen gebracht in één overzicht. De vervolgmeting van deze indicatoren geeft aanvullend beeld op terreinen waar stappen vooruit gezet worden en terreinen waar nog werk te verrichten is. In de voortgangsrapportage vindt u in elke afzonderlijke paragraaf een toelichting op het beeld vanuit deze indicatoren op het desbetreffende thema.

De overkoepelende indicatoren van het programma tonen de (zelfrapportage van) participatie van mensen met een beperking in vergelijking met de algemene bevolking. Uit de meting van deze indicatoren door het Nivel blijkt dat mensen met een beperking meer participeren op thema's die zij zelf belangrijk vinden. Op deze thema's zijn de verschillen in participatie met de algemene bevolking kleiner. Maar de meting laat ook zien dat we onze ambitie nog niet volledig gerealiseerd hebben. De genomen stappen leiden voor mensen met een beperking nog niet altijd tot direct merkbare verbeteringen, hoe graag de partijen die zich sterk maken voor toegankelijkheid en inclusie dit ook zouden zien.

Ook andere rapportages laten zien dat er nog werk te doen is. Zo bevestigt de SCP-publicatie «Sociaal domein op koers» dat we moeten blijven werken aan de baankansen voor mensen met een beperking.¹⁰ En laat recent onderzoek van Stichting het Gehandicapte Kind zien dat het samen spelen, opgroeien en leren van kinderen met en zonder een beperking onze blijvende inzet vraagt.¹¹ En dat hoor ik – ook op andere thema's – terug in de inbreng van vertegenwoordigende organisaties én de verhalen van mensen met een beperking zelf.

Al deze signalen zijn begrijpelijk, want een inclusieve samenleving is niet met een druk op de knop te realiseren. Ook zijn mensen met een beperking sinds de ratificatie van het VN-verdrag terecht extra alert geworden op het signaleren van resterende drempels die zij in het dagelijkse leven tegenkomen. Daarom moeten we voortgaan op de ingeslagen weg. Als de bewustwording blijft groeien, wordt een toegankelijke samenleving steeds vanzelfsprekender.

Onbeperkt meedoen! en de coronacrisis

Op 12 oktober jl. vond een digitale Catshuissessie plaats met zeven mensen die leven met een beperking of chronische ziekte. De Minister-President ging met hen in gesprek over hun ervaringen in de coronacrisis en de impact ervan op hun dagelijks leven. Het gesprek gaf een indringende kijk op de veelomvattende en onregelende effecten van de coronacrisis op de levens van mensen met een beperking. Thema's die

⁶ <https://www.unieksporten.nl/>

⁷ zoals het RIVM, Nivel, SCP, CBS en het Trimbos-Instituut

⁸ zoals ProRail, UWV en vele anderen.

⁹ Kamerstuk 24 170, nr. 201

¹⁰ <https://www.scp.nl/actueel/nieuws/2020/11/16/sociaal-domein-stagneert-vijf-jaar-nadecentralisatie-is-de-ondersteuning-van-kwetsbare-burgers-nog-niet-op-orde>

¹¹ <https://www.nsgk.nl/actueel/week-van-het-gehandicapte-kind/>

onder andere aan bod kwamen waren de angst om ziek te worden, de kwetsbaarheid bij het regelen en continueren van intensieve zorg en de eenzaamheid door het gemis aan contact.

De doelstellingen van *Onbeperkt meedoen!* zijn in deze coronatijd nog relevanter. Deelnemen aan de samenleving moet immers ook met tijdelijke aanpassingen en coronamaatregelen mogelijk zijn voor iedereen, mensen met een beperking of chronische ziekte inbegrepen. En maatregelen moeten, in aansluiting op noodzakelijke zorg en ondersteuning, worden afgestemd op de feitelijke risico's die mensen lopen.

Vanaf het begin van de coronacrisis werk ik daarom nauw samen met cliënt- en brancheorganisaties en beroepsverenigingen. In samenspraak met vertegenwoordigende organisaties is een *COVID-19-strategie voor mensen met een beperking of chronische ziekte* opgesteld.¹² Ook heeft een geleerde-lessentraject plaatsgevonden voor de verdere uitvoering ervan.¹³ In de voortgangsrapportage (hoofdstuk 2, p. 20) leest u voorbeelden van diverse activiteiten die in gang zijn gezet. Bijvoorbeeld rond de behoefte aan een specifiek kennisplatform, begrijpelijke en toegankelijke communicatie en aandacht voor toegankelijkheid in anderhalvemetermaatregelen.

Vooruitblik op 2021

Bij het afronden van deze voortgangsrapportage heb ik met de bestuurlijke partners van het programma (Alliantie, VNG, MKB en VNO-NCW Nederland) stil gestaan bij de stand van zaken rond (implementatie van) het VN-verdrag en onze gezamenlijke ambities voor de toekomst. Met deze partners heb ik geconstateerd dat onze aanpak goed op gang is gekomen. Tegelijkertijd is het van belang om de aandacht voor de implementatie van het VN-verdrag vast te blijven houden. En die vooral te richten op de autonomie van mensen om zelf keuzes te kunnen maken en deel te kunnen nemen: zij moeten er op kunnen rekenen dat zij onbeperkt mee kunnen doen. Met de partners deel ik daarom de prioriteit om goede initiatieven op het gebied van toegankelijkheid en inclusie op te schalen.

Samen met bestuurlijke partners, sectoren, bedrijven, organisaties en natuurlijk mensen met een beperking zelf, wil het kabinet daarom met een integrale blik verdere stappen blijven zetten richting een inclusieve samenleving. De activiteiten van *Onbeperkt meedoen!* lopen door tot het einde van 2021. Het jaar 2021 is bijzonder: op 14 juli 2021 is het vijf jaar geleden dat het VN-verdrag officieel in Nederland in werking trad. Een andere mooie mijlpaal is de verkiezing van de meest toegankelijke gemeente in 2021. Op dit moment wordt daarnaast een evaluatie van de aanpak van het programma voorbereid. Het doel is deze evaluatie in het voorjaar van 2021 af te ronden. Mede op basis daarvan kan de vervolgaanpak vanaf 2022 worden bepaald voor de verdere implementatie van het VN-verdrag.

De missie blijft onverminderd dat het VN-verdrag tot het DNA gaat behoren van overheden, bedrijven en organisaties, bij diegenen die verantwoordelijkheid zijn voor de uitvoering ervan. Het kabinet werkt daarom met alle betrokken partners door aan het creëren van bewust-

¹² Kamerstuk 25 295, nr. 386

¹³ Kamerstuk 25 295, nr. 507

wording over de drempels waar mensen met een beperking in de praktijk tegenaan lopen. Ook zet het kabinet zich verder in om deze drempels te blijven wegnemen vanuit gedeeld eigenaarschap.

De Minister voor Medische Zorg,
T. van Ark

Met het aanbieden van deze voortgangsrapportage van het programma geef ik voor het jaar 2020 invulling aan mijn toezegging om ieder jaar een voortgangsrapportage over het programma *Onbeperkt meedoen!* aan de Tweede Kamer te sturen. Hieronder geef ik de stand van zaken van aan op overige openstaande moties en toezeggingen op een aantal specifieke onderwerpen gerelateerd aan het VN-verdrag.

Motie n.a.v. de schaduwrapportage

In het debat op 19 december 2019 (Handelingen II 2019/20, nr. 39, item 4) over de uitvoering van het VN-verdrag is n.a.v. de schaduwrapportage een door de leden Bergkamp en Van der Staaij ingediende motie aangenomen.¹⁴ Naar aanleiding van deze motie hebben het Ministerie van VWS en de Alliantie in het afgelopen jaar een aantal gesprekken gevoerd. Deze gesprekken vonden te midden van de eerste golf van de corona uitbraak plaats, waardoor op sommige momenten enige vertraging in de gesprekken ontstond door corona gerelateerde prioriteiten aan beide zijden. In deze gesprekken zijn verschillende thema's uit de schaduwrapportage doorgenomen en is een gezamenlijke doelstelling met elkaar herbevestigd, namelijk dat er ook voor de middellange termijn en na deze kabinetsperiode blijvend aandacht is voor de implementatie van het VN-verdrag. Ik heb daarom met de Alliantie afgesproken om betrokken departementen te vragen om de komende periode tot en met het voorjaar van 2021 een aantal dialoogsessies over beleidsthema's uit het VN-verdrag te organiseren. In de voortgangsrapportage (paragraaf 4.2, p. 86) geef ik een nadere beschrijving van dit proces. Daarmee geef ik invulling aan de motie.

Toezegging m.b.t. digitale toegankelijkheid zorgsector en het bedrijfsleven

In het debat op 19 december 2019 over de uitvoering van het VN-verdrag heeft de Minister van VWS toegezegd om digitale toegankelijkheid in de zorg en private sector mee te nemen in de gesprekken over onderwerpen waarop volgende stappen kunnen worden gezet. Hieronder geef ik een stand van zaken op deze thema's:

In de voortgangsrapportage (paragraaf 3.9, p. 70) leest u meer over het project MKB Toegankelijk!, waarin expliciet aandacht wordt besteed aan het stimuleren van digitale toegankelijkheid in het bedrijfsleven. In het project is door Thuiswinkel.org, Stichting Accessibility en MKB-Nederland de Zelfscan Toegankelijkheid gelanceerd. Ondernemers kunnen op de website van de zelfscan hun eigen URL invullen, waarna de scan automatisch een aantal tests uitvoert.¹⁵ Ook in de Week van Toegankelijkheid 2020 stond het thema digitale toegankelijkheid centraal. Branches in het bedrijfsleven ontvingen tijdens de Week een communicatiepakket met daarin tips over digitale toegankelijkheid die zij hebben verspreid onder hun leden. Ook vond in samenwerking met Stichting Accessibility een webinar plaats voor ondernemers die hun website toegankelijk willen maken.¹⁶

¹⁴ Kamerstuk 24 170, nr. 210.

¹⁵ Zie <https://zelfscantoegankelijkheid.thuiswinkel.org/>

¹⁶ Zie <https://weekvandetogankelijkheid.nl/evenementen/een-webinar-over-digitale-toegankelijkheid>

In de zorgsector heeft het Informatieberaad Zorg eerder het besluit genomen om digitale toegankelijkheid uit te dragen als principe onder hun leden in de zorgsector.¹⁷ Ook is de standaard voor digitale toegankelijkheid (WCAG 2.1.) in het MedMij-afsprakenstelsel opgenomen.¹⁸ In 2019 hebben de Patiëntenfederatie, leder(in), MIND, PGOsupport en de Oogvereniging de handreiking «Samenwerken met patiënten = digitale zorg voor iedereen» opgesteld en deze handreiking is verspreid in het zorgveld.¹⁹ In deze handreiking wordt de digitale toegankelijkheidsstandaard uitgelegd, inclusief concrete tips om hiermee aan de slag te gaan en goede praktijkvoorbeelden. In de zomer van 2020 heeft stichting Accessibility het «Handboek digitale toegankelijkheid» gepubliceerd, specifiek gericht aan de ontwikkelaars van persoonlijke gezondheidsomgevingen en patiëntportalen.

De voortgangsrapportage (paragraaf 3.5, p. 52) geeft ook de stand van zaken op het gebied van digitale toegankelijkheid in de overheidssector weer, een sector waar specifieke wettelijke bepalingen gelden. Hier is terug te zien dat er de komende jaren nog stappen nodig zijn om de digitale toegankelijkheid van overheidswebsites verder te vergroten. Analoog aan die inzet in de overheidssector is het ook in het bedrijfsleven en de zorgsector de komende jaren nodig om verdere stappen te blijven zetten op het gebied van digitale toegankelijkheid. Hiermee heb ik de toezegging gestand gedaan. Het onderwerp digitale toegankelijkheid blijft mijn aandacht houden en ik zal daarbij blijven bekijken welke verdere verbeteringen op dit terrein mogelijk blijven.

Motie t.a.v. SamenSpeelAkkoord

In het debat op 19 december 2019 over de uitvoering van het VN-verdrag is n.a.v. de presentatie van het SamenSpeelAkkoord een door het lid Bergkamp ingediende motie aangenomen over de ambities van het SamenSpeelAkkoord.²⁰ Deze motie verzoekt om met het oog op het realiseren van de ambities van het SamenSpeelAkkoord afspraken te maken met de VNG, Speeluinbende en andere relevante partijen over wat er nodig is om alle gemeenten concrete, kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen te laten opstellen zodat meer inclusieve speelplekken gerealiseerd worden. Ik onderschrijf dat partijen als de VNG, de Speeluinbende, Stichting Het Gehandicapte Kind en Jantje Beton en andere partners een belangrijke rol spelen in het realiseren van de ambities: het stimuleren van een inclusieve speelcultuur, het zorgen voor meer inclusieve speelplekken en het verspreiden van kennis over inclusief spelen. Daarom steunt het Ministerie van VWS de oprichting van het Samenspeelnetwerk. Een online platform waarbij partijen, zoals gemeenten, leveranciers en lokale speelclubs, informatie kunnen krijgen hoe zij inclusief spelen mogelijk kunnen maken. Dit kan gaan om informatie over richtlijnen voor inclusieve speelplekken, of om handvatten voor inclusief spelen, zoals de inspiratiebundel van de VNG «Aan de slag met samen spelen». In de voortgangsrapportage (paragraaf 3.11, p. 75) staan de verdere activiteiten met betrekking tot het Samenspeelakkoord en het Samenspeelnetwerk uitgebreid beschreven. Hiermee heb ik invulling gegeven aan de motie.

¹⁷ Informatieberaad, besluit B-18-03. <https://www.informatieberaadzorg.nl/over-het-informatieberaad/besluiten-informatieberaad/besluiten-2018>

¹⁸ <https://www.medmij.nl/>

¹⁹ <https://www.pgosupport.nl/digitale-zorg>

²⁰ Kamerstuk 24 170, nr. 211.

Motie toegankelijkheid als basisvoorziening in het openbaar vervoer

In het debat op 19 december 2019 over de uitvoering van het VN-verdrag is een door de leden Van der Graaf en Segers ingediende motie aangenomen.²¹ Deze motie verzoekt de regering, samen met medeoverheden, vervoerders en ervaringsdeskundigen concrete afspraken te maken over wat toegankelijkheid als landelijke basisvoorziening voor iedere vervoerder inhoudt, waarbij deze concrete afspraken ook als nieuwe minimumeisen gaan gelden bij aanbestedingen in het openbaar vervoer. De genoemde uitgangspunten worden meegenomen in de gesprekken over nieuwe afspraken en de daaruit volgende regelgeving. Deze gesprekken leiden naar verwachting tot een bestuursakkoord in het voorjaar van 2021 (zie paragraaf 3.1. van de voortgangsrapportage, p.28). Hiermee heeft de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat invulling gegeven aan de motie.

Toezegging reactie op tienpuntenplan openbaar vervoer

Kamerlid Van der Graaf heeft bij het AO MIRT op 25 juni 2020 een tienpuntenplan ingediend met uitgangspunten voor toegankelijkheid van het OV.²² De Staatssecretaris van IenW heeft toegezegd om een reactie op dit tienpuntenplan te geven. De brief met deze reactie is voor de begrotingsbehandeling van IenW verstuurd.²³

Toezegging t.a.v. assistentiehonden in vliegtuigen

In het debat op 19 december 2019 over de uitvoering van het VN-verdrag is toegezegd om na te gaan welke maatregelen worden genomen op het niet naleven van de verplichting om assistentiehonden toe te laten tot vliegtuigen. De Minister van Infrastructuur en Waterstaat onderschrijft de verplichting dat blindengeleide/gecertificeerde honden toegelaten moeten worden in de cabine. Uit navraag blijkt dat er geen specifieke signalen zijn over luchtvaartmaatschappijen die het meenemen van assistentiehonden niet zouden toestaan. Er zijn ook geen klachten binnengekomen via de Inspectie Leefomgeving en Transport over het niet toestaan van assistentiehonden. Hiermee heeft de Minister van Infrastructuur en Waterstaat de toezegging afgedaan.

Toezegging m.b.t. gehandicaptenparkeerplaatsen

In het debat op 19 december 2019 over de uitvoering van het VN-verdrag heeft de Minister van VWS toegezegd om in gesprek te gaan met de Minister van IenW over duidelijke informatie op de website van gemeenten over de richtlijnen voor gehandicaptenparkeerkaarten. Dat gesprek heeft in het voorjaar plaatsgevonden. Het Ministerie van IenW heeft naar aanleiding daarvan met de RDW gesproken over dit thema en informatie ontvangen over de Gehandicapten Parkeer App. Het Centraal Inkoop Bureau (CIB), een private partij die voor gemeenten de leverancier is van de gehandicaptenparkeerkaart, heeft deze app ontwikkeld. Deze app brengt de digitalisering van de gehandicaptenparkeerkaart, en daarmee ook het makkelijker ontsluiten van informatie van verschillende gemeenten, een stap verder. Het CIB heeft de app commercieel in de markt gezet en gemeenten moeten daar ook voor betalen. Zowel de VNG als het Gemeentelijk Netwerk voor Mobiliteit en Infrastructuur (GNMI) hebben de mogelijkheid van het gebruik van de app onder de aandacht van gemeenten gebracht. Daarnaast staat op de website van de VNG een

²¹ Kamerstuk 24 170, nr. 213.

²² Kamerstuk 35 300 A, nr. 115.

²³ Kamerstuk 23 645, nr. 743.

uitgebreide set aan vragen en antwoorden over de richtlijnen voor gehandicaptenparkeerkaarten.²⁴ Hiermee hebben de Minister van Infrastructuur en Waterstaat en ik deze toezegging afgedaan.

Motie m.b.t. onderzoek naar financiële positie

In het debat op 19 december 2019 over de uitvoering van het VN-verdrag is een door het lid Van der Graaf ingediende motie aangenomen m.b.t. onderzoek naar de financiële positie van huishoudens met een beperking.²⁵ Dit onderzoek is gestart. Na het afronden van het onderzoek zal de Staatssecretaris van SZW u nader informeren.

Toezegging bekendheid regelingen op het gebied van werk voor werkgevers

In het debat op 19 december 2019 over de uitvoering van het VN-verdrag heeft de Staatssecretaris van SZW toegezegd om diverse regelingen op het gebied van werk, zoals de korting op sociale verzekeringen en de no-riskregeling, meer bekendheid te geven bij werkgevers en bij mensen met een beperking. De Staatssecretaris van SZW besteedt op diverse manieren aandacht aan de bekendheid van instrumenten voor werkgevers. De Staatssecretaris van SZW geeft voorlichting over de maatregelen uit het wetsvoorstel Breed Offensief, in nauwe afstemming met betrokken partijen. Naar verwachting zal dit na de wetsbehandeling gebeuren. De Minister van SZW heeft de Kamer bij brief geïnformeerd over extern onderzoek naar mogelijkheden om de bekendheid van de no-riskpolis te vergroten. Dit onderzoek komt naar verwachting eind 2020 beschikbaar. Hiermee hebben de Minister en Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid deze toezegging afgedaan.

Toezegging verspreiden goede voorbeelden op het gebied van armoedebestrijding en schuldhulpverlening voor mensen met een licht verstandelijke beperking

In het debat op 19 december 2019 over de uitvoering van het VN-verdrag heeft de Staatssecretaris van SZW toegezegd om te kijken of het verspreiden van goede voorbeelden op het gebied van armoedebestrijding en schuldhulpverlening voor mensen met een licht verstandelijke beperking, zoals Schouders Eronder van Divosa, al voldoende geborgd is. En te kijken of hier in de informatieverbreiding die periodiek naar gemeenten gaat vanuit SZW expliciet aandacht aan kan worden gegeven. De afgelopen jaren is flink ingezet om de hulpverlening op het gebied van armoede en schulden te verbeteren en de professionaliseren. Vanuit de subsidieregeling ter stimulering van activiteiten die een duurzame bijdrage leveren aan het tegengaan van armoede- en schuldenproblematiek zijn diverse projecten gefinancierd om de dienstverlening aan mensen met een licht verstandelijke beperking te verbeteren. Voorwaarde voor financiering van al deze projecten was de verspreiding van de resultaten onder zo veel mogelijk professionals en organisaties. Het programma Schouders Eronder, dat subsidie ontvangt van SZW, heeft daarnaast een kennisbundel ontwikkeld voor het verspreiden van kennis over schuldhulpverlening. In deze kennisbundel wordt up-to-date kennis gedeeld over (schuldhulpverlening) aan mensen met een licht verstandelijke beperking.²⁶

²⁴ <https://vng.nl/sites/default/files/faq-gehandicaptenparkeerkaart-2015.pdf>.

²⁵ Kamerstuk 24 170, nr. 214.

²⁶ <https://www.kennisbundel.nl/rapport/meer-begrip-voor-mensen-met-een-lichte-verstandelijke-beperking>

Hiermee heeft de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid deze toezegging afgedaan. Kort geleden heeft de Staatssecretaris van SZW de Kamer bovendien geïnformeerd over de intensivering van het armoede- en schuldenbeleid om de gevolgen van de coronacrisis het hoofd te bieden en armoede en problematische schulden tegen te gaan. In de acties en maatregelen staan het burgerperspectief, het bevorderen van maatwerk en integraliteit van de dienstverlening centraal. Hiervoor is een bedrag van € 146 miljoen euro aan extra middelen vrijgemaakt.

Motie m.b.t. het in dienst nemen van ervaringsdeskundigen

In het debat op 19 december 2019 over de uitvoering van het VN-verdrag is een door het lid Kerstens ingediende motie aangenomen m.b.t. het bevorderen van het in dienst nemen van ervaringsdeskundigen binnen de rijksoverheid.²⁷ Binnen de gehele rijksoverheid werken in zeer uiteenlopende functies ervaringsdeskundigen vanuit de doelgroep van het VN-verdrag en vanuit de doelgroep van de Banenafpraak. Sommige van deze rijksambtenaren hebben zich verenigd in netwerken. Voorbeelden van deze netwerken zijn de League of Extraordinary People en VISUSRIJK. De League is een rijksbreed netwerk dat zichzelf omschrijft als een emancipatiebeweging van rijksambtenaren met een beperking, ongeacht onder welke wet of regelgeving zij precies vallen. Onder het rijksbrede netwerk zijn lokale Leagues actief binnen enkele vakministeries en rijksdiensten. Een ander rijksbreed netwerk is VISUSRIJK dat bestaat uit rijksambtenaren met een visuele beperking. Dit netwerk streeft naar het wegnemen van fysieke en digitale barrières in de werkomgeving die visueel beperkte Rijksambtenaren belemmeren om optimaal en zelfstandig kunnen (blijven) werken. Op deze manier draagt VISUSRIJK eraan bij dat zij dezelfde kansen krijgen als andere rijksambtenaren. Bovengenoemde netwerken zijn een gesprekspartner voor organisaties binnen de rijksoverheid en leveren een wezenlijke bijdrage aan de vertaling van het VN-verdrag naar de praktijk. Hiermee heeft de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties invulling gegeven aan de motie.

Toezegging werkomgeving VWS voor mensen met een beperking

In het debat op 19 december 2019 over de uitvoering van het VN-verdrag heeft de Minister van VWS toegezegd om de Kamer te informeren over initiatieven op het Ministerie van VWS die zorgen voor een prettige werkomgeving voor werknemers met een beperking. Deze toezegging heeft invulling gekregen met interviews met medewerkers van VWS. In de interviews zijn positieve ervaren punten en verbeterpunten opgehaald en samen met de ervaringsdeskundigen omgezet naar interne actiepunten. In de voortgangsrapportage (paragraaf 3.7, p. 61) wordt dit proces in meer detail beschreven. Hiermee heb ik deze toezegging afgedaan.

Motie m.b.t. toegankelijkheid openbare ruimte

In het debat op 19 december 2019 over de uitvoering van het VN-verdrag is een door het lid Laan-Geselschap ingediende motie aangehouden m.b.t. de toegankelijkheid van de openbare ruimte.²⁸ Over de invulling van deze motie ben ik nog in gesprek met de VNG en Minister van BZK.

²⁷ Kamerstuk 24 170, nr. 219.

²⁸ Kamerstuk 24 170, nr. 218.

Toezegging gesprek over de wetgevingstoets i.r.t. het VN-verdrag handicap

In het debat op 19 december 2019 over de uitvoering van het VN-verdrag heeft de Minister van VWS toegezegd om een gesprek met de ministeries van BZK en J&V te voeren over het nader rubriceren van de wetgevingstoets op het VN-verdrag handicap en de Kamer hierover te informeren, zonder vooruit te lopen op de uitkomsten, omdat dit een precedent schept voor allerlei andere internationale verdragen waaraan getoetst wordt. Ik ben hierover in gesprek met mijn collega van BZK en de verkenning loopt naar wat er op dit punt mogelijk, wenselijk en haalbaar is.

Toezegging rond actieplan hulpmiddelen

Bij het aanbieden van het actieplan «verbetering verstrekking hulpmiddelen» aan de Tweede Kamer heeft de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport toegezegd u nader te informeren over de voortgang van de implementatie van het actieplan.²⁹ Vanwege de omstandigheden rond corona is de uitvoering van het actieplan vertraagd. Alle partijen werken aan het uitvoeren van de acties, de resultaten worden uiterlijk in juni 2021 opgeleverd. In de voortgangsrapportage (paragraaf 3.6, p. 51) staan de verdere activiteiten met betrekking tot het hulpmiddelen uitgebreider beschreven. Hiermee heeft de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport deze toezegging afgedaan.

Toezegging m.b.t. toegankelijkheid huisartsenzorg

In het debat op 19 december 2019 over de uitvoering van het VN-verdrag heeft de Minister van VWS toegezegd om de Kamer een brief te sturen over lopende acties om de toegankelijkheid van huisartsenzorg te versterken. Deze brief heeft u op 20 december 2019 ontvangen.³⁰ Hiermee heb ik deze toezegging afgedaan.

Toezegging m.b.t. prenatale screening

In het debat op 19 december 2019 over de uitvoering van het VN-verdrag heeft de Minister van VWS toegezegd om de reactie op de aanbeveling uit de schaduwrapportage op het gebied van prenatale screening mee te nemen in een brief aangekondigd in het AO zwangerschap en geboorte van 18 december 2019 (Kamerstuk 32 279, nr. 192). Deze brief heeft u op 7 juli 2020 ontvangen.³¹ Hiermee heb ik deze toezegging afgedaan.

Toezegging m.b.t. ontwikkelingen op de BES eilanden

In het debat op 19 december 2019 over de uitvoering van het VN-verdrag heeft de Minister van VWS toegezegd om de Staatssecretaris van VWS te vragen nader te rapporteren over de ontwikkelingen op de BES eilanden. U ontvangt parallel aan deze brief over de voortgangsrapportage van *Onbeperkt meedoen!* een aparte brief van de Staatssecretaris van VWS over de uitvoering van het VN-verdrag in Caribisch Nederland.

²⁹ Kamerstuk 32 805, nr. 103

³⁰ Kamerstuk 34 104, nr. 272

³¹ Kamerstukken 29 323 en 32 279, nr. 140